

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krone

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Vabilo

na

občni zbor „Kmetске županske zveze“

ki se vrši

v sredo, dne 24. maja 1911

ob 10. uri dopoldne

v posvetovalnici „Zadružne zveze“

v Ljubljani, Dunajska c. št. 32, II. nadstropje.

VSPORED:

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo tajništva.
3. Poročilo o zaključku računov z bilanco glasila „Občinska Uprava“ za leto 1910 in odobrenje računov.
4. Volitev odbora (dopolnilna).
5. Razni predlogi in nasveti.

[Po §. 10 zvezinih pravil je občni zbor sklepčen, če je navzočih desetina vpisanih članov.]

K najštevilnejši udeležbi vabi

Načelstvo.

Iz seje »Kmetске županske zveze«, »Hranilnica kmečkih občin«.

V zadnji seji »Kmetске županske zveze« dne 1. maja t. l. je bil važen predmet posvetovanja, kako dvigniti našo »Hranilnico kmečkih občin« v Ljubljani, ki je izšla ravno iz »Kmetске županske zveze«, in ji pridobiti prvo mesto med denarnimi zavodi. Hranilnica kmečkih občin je p u p i l a r n o — v a r e n denarni zavod, in je a b s o l u t n o n e m o g o č e, pri njej kaj izgubiti, ker jamči za njo 21 večjih občin z vsem svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo. Denar je pri »Hranilnici kmečkih občin« brezpogojno varen; tudi je ta denarni zavod pod strogo kontrolo, in je pri vseh načelstvenih sejah navzoč e. kr. deželno-vladni svetnik Kremenšek.

Hranilnica pa bo mogla vspešno delovati le, če bo razpolagala z zadostnimi kapitalijami. Zato je predvsem m o r a l n a d o l ž n o s t v s e h o b č i n, da nalagajo le v »Hranilnici kmečkih občin« denar ubožnih zakladov, ustanov, i. t. d.

»Kmetška županska zveza« je zato sklenila po predlogu župana Stanovnika, da poskrbi za primerno agitacijo pri občinah, da bodejo naložile denar pri tej hranilnici.

Sklenilo se je po nasvetu g. komerč. svetnika Povšeta, da se odpošlje tale okrožnica posameznikom, da bi započeli tudi osebno agitacijo v prosep tega važnega denarnega zavoda.

Spoštovani gospod!

»Kmetška županska zveza« je že svoj čas delovala na to, da bi se vse kmetске občine združile in si osnovale samostalen denarni zavod, v katerega bi občine mogle vlagati občinski denar in istotako tudi iz tega zavoda najemati posojila za občinske potrebščine. — Po prizadevanju naše županske zveze so se odločile nekatere občine (teh

je 21), da so ustanovile tak denarni zavod — »Hranilnico kmečkih občin«, ki je sedaj že nastopil svoje delo in ima pravila potrjena od c. kr. vlade.

Po pravilih je ta hranilnica popolnoma vezana nalagati vse svoje imetje *pupilarno varno*, tako da je ta denarni zavod popolnoma siguran za vlagatelje.

Ravnateljstvo skrbi za najstrožji red in pri vseh sejah odbora prisostvuje c. kr. vladni komisar, ki nadzoruje sleherno poslovanje ravnateljstva.

Občine-osnovateljice te hranilnice uvidele so ne le potrebo, ampak tudi veliko korist lastnega takega zavoda za občine, ker prebitki iz denarnega poslovanja bi mogli kaj mnogokrat služiti v veliko korist kmečkim občinam.

Dejansko je ravnateljstvo sklenilo, da se dajejo posojila občinam-ustanoviteljicam po $4\frac{1}{2}\%$ obrestih, drugim po $4\frac{3}{4}\%$. Tako morejo občine iz tega zavoda jemati posojila po primerno gotovo nizki obrestni meri in na mnogoletna odplačila.

Da bo pa mogla ta hranilnica v vidiku doseči namen, katerega so imele ustanoviteljice, se priporoča, da vse kmetijske občine svoje denarno premoženje, sirotinski denar i. t. d. zaupajo in nalagajo pri tej hranilnici, **ktera nudi in zagotavlja najsigurnejo varnost.**

Zato se obrača podpisano predsedstvo »Kmetijske županske zveze« na podlagi soglasnega sklepa odbora v seji dne 1. maja t. l. do vseh cenjenih županstev s pozivom, da **uvažujejo velik pomen tega denarnega zavoda za kmetijske občine ter vlagajo svoje denarno premoženje v ta zavod**, ker imajo kmetijske občine v njem svoj lasten zavod, ki je v upravi zaupnikov kmetijskih občin. S časom, ko bi prebitki nastali veliki in bogati, bi mogle občine vplivati na to, da se obrestna mera po možnosti — **osobito za posojila občinam zniža**, tako da bi ta hranilnica res mogla biti v pravi blagoslov kmečkih občin.

Za to pa je treba, da po svojih močeh delujete na to in vplivate v svoji sosesčini, da pridobite kar največ vložnikov za našo hranilnico, zlasti vsa sosedna županstva.

Naprošamo Vas torej, da storite to domoljubno, pa za kmetijske občine gotovo tudi koristno delo in nam sporočite izid svojega truda.

* * *

Ta okrožnica se dopošlje zanesljivim in vplivnim osebam, od katerih je pričakovati, da se bodo z vneto zavzele za razvoj naše hranilnice.

V nadaljnjem se je sklenilo, da se vrši letošnji občni zbor dne 24. maja t. l. (v sredo pred praznikom Vnebohoda). Vabilo priobčujemo na prvem mestu.

Izmed ostalih sklepov omenjamo še, da se je sklenilo prirediti **i n d e k s** (abecedno kazalo)

tvarine za vse letnike »Občinske Uprave« in sicer skupno za 5 letnikov, to pa za to, ker bodo troški tako znatno nižji. (Podrobnosti glede naročitve na indeks in glede cene bomo navedli kasneje v listu.

Kdaj bo indeks gotov, se danes še ne da reči, ker bo delo precej obširno, a nam manjka moči).

Kdo naj plača troške komisije pri občinski volitvi? Dostavljanje spisov po županstvu.

V okrožnici deželnega odbora z dne 1. aprila t. l. št. 4275, ki smo jo priobčili v 6. številki »Občinske Uprave« letos, je dal deželni odbor županstvom med drugimi tudi navodila, tičejoča se sodelovanja uradnikov političnih oblastev (okrajnih glavarstev) pri volitvah in konstituiranju občinskih odborov, in ob enem pouk glede dotičnih komisijskih stroškov, kdo jih mora nositi.

V izpopolnitev te okrožnice in v njej danega pouka, za katerega naj bodo občine hvaležne, ker jih obvaruje marsikterega izdatka, navedemo, — kako se trudi deželni odbor, da brani avtonomijo občin nasproti državnim oblastvom in varuje koristi občin in ž njim vred davkoplačevalcev ondi, kjer je le dan za to kak po zakonu dopusten predpogoj.

V seji dne 9. sept. 1910 je sklenil deželni odbor: »C. kr. deželna vlada se naprosi, da v smislu odločbe c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 13. aprila 1889 št. 2698 podrejena c. kr. okrajna glavarstva pouči, da občine niso dolžne trpeti stroške intervencije vladnih komisarjev pri občinskih volitvah, nego da se morajo ti stroški kriti iz uradnega pavšala c. kr. okrajnih glavarstev.«

Vsled tega sklepa je poslal deželni odbor c. kr. deželni vladi ta-le dopis:

»Pri pregledovanju občinskih računov in poračunov je deželni odbor opazil, da zahtevajo c. kr. okrajna glavarstva od občin povračilo stroškov za odposlatev političnih uradnikov k občinskim volitvam. To postopanje pa je protipostavno, ker zadenejo stroški za nadzorstvo občin dotična oblastva, katerim pristoji pravica nadzorovanja.

To stališče je zavzelo tudi c. kr. ministerstvo za notranje zadeve v svoji odločbi z dne 13. aprila 1889 št. 2698 (»Zeitschrift für Verwaltung« letnik 1889).

Z ozirom na to se prosi c. kr. deželna vlada, da v smislu navedene odločbe pouči podrejena c. kr. okrajna glavarstva, (— sledi preje navedeni sklep dež. odbora).

Stališče, katero je zavzela deželna vlada, se nekoliko razlikuje od onega deželnega odbora. C.

kr. deželna vlada pravi v svojem dopisu z dne 4. decembra 1910 št. 2807/präs., da ne vidi v odpošiljanju političnih uradnikov in zaračunjevanju komisijskih stroškov povodom volitev občinskih odborov nikake protipostavne obremenitve občin. Po § 20, al. 2 obč. reda sme poslati politično oblastvo odposlanca k volitvi občinskega odbora z namenom, da vzdržuje mir in red in po § 35 c) je predstojnik političnega oblastva upravičen, biti navzoč pri volilnem dejanju sam ali se dati zastopati po odposlancu, da se izvrši zakonitost postopanja.

V takih slučajih, pravi vlada dalje, ko se odpošlje odposlanec uradoma, ne da bi občina, — občinski odbor ali županstvo za to prosili, zadenejo komisijski troški pač uradni pavšal okrajnega glavarstva. Dalje pa pravi c. kr. deželna vlada, da občina oziroma občinski predstojnik (župan), redoma spontano in izrečno prosita za intervencijo v večini slučajev, ne da bi bila odposlatev političnega uradnika in intervencija državnega oblastva potrebna iz ozirov javnega miru in reda.

V takih slučajih, pravi deželna vlada, je pač upravičeno, da trpe stroške komisije dotične občine. Zato da ni vstanu odrediti, da se morajo vsi taki stroški brezpogojno plačevati iz uradnega pavšala; nasprotno pa ni ovire, da se ne bi naročilo podrejenim oblastvom, da se smejo zaračunati omenjeni stroški občinam le v onih slučajih, ako izrečno prosijo za intervencijo političnega uradnika — in če se vsled uradnemu načelniku znanih, v konkretnih slučajih obstoječih razmer, ne zdi potrebno odposlati političnega uradnika že uradoma, to je v interesu vzdrževanja miru in reda, odnosno iz javnih ozirov.

Iz tega zadnjega odstavka pa sledi, da lahko okrajna glavarstva v vsakem slučaju smatrajo odposlatev svojega uradnika k vsakim občinskim volitvam kot potrebno iz javnih ozirov, in da se smejo v vsakem slučaju posluževati one pravice, ki jim jo dopušča zakon v svrhu nadzorstva občin, vsled česar bi seveda tudi v vsakem slučaju morale občine trpeti komisijske stroške, če tudi se je izkazalo, da navzočnost političnega uradnika ni bila absolutno potrebna in če tudi ima izvesti volitve župan sam.

Znano je, da so se komisijski stroški za prisotnost političnih uradnikov pri volitvah občinskih odborov izterjavali od občin večinoma v vsakem slučaju, za kar politična oblastva v smislu prejšnjih izvajanj niso bila vselej upravičena. Da se doseže končni modus, obrnil se je deželni odbor iznova na c. kr. deželno predsedstvo s tem le dopisom št. 21.123 z dne 6. aprila 1911:

»Deželni odbor stoji na stališču, da smejo okrajna glavarstva le tedaj, če občine iz lastnega nagiba in izrečno za to prosijo, da se pošlje k volitvi občinskega odbora ali starešinstva uradnik v ta namen, da jim pomaga volitev voditi, in če intervencija političnega uradnika že itak ni bila potrebna za vzdrževanje javnega miru in reda, terjati povračilo komisijskih stroškov od občin, v vseh drugih slučajih brez izjeme pa zadenejo troški uradni pavšal.

To velja tudi za slučaj, da glavarstvo pred volitvijo vpraša županstvo, ali bo treba poslati k nji uradnika, in se odgovor glasi v pritrdilnem smislu. Če politično oblastvo na podlagi dobljenih informacij spozna za potrebno, poslužiti se mu po §§ 20 in 35 o. v. r. pristojne pravice, mora tudi samo trpeti s tem združene stroške, ne pa jih skušati prevaliti na občino.

V smislu teh izvajanj je deželni odbor počel tudi podrejena županstva in jih ob enem opozoril, da naj se pritožijo na pristojna višja oblastva, če bi okrajna glavarstva od njih neopravičeno terjala povračilo stroškov za intervencijo političnih uradnikov pri občinskih volitvah.

To se javlja c. kr. deželnemu predsedstvu na dopis z dne 4. dec. 1910 št. 2807/präs. »

Gre se torej za precej važno stališče v tem slučaju, in marsikak tisočak bo prihranjen občinam, ako se bodo ravnale po dobljenih navodilih. — Povdarjati moramo še enkrat, da k volitvam občinskih odborov ni treba klicati uradnikov političnih oblastev. Če se župan boji, da bi volilna komisija ne mogla poslovati zaradi morebitnih nemirov, naj zahteva edinole orožniško asistenco, če si sam z občinskimi organi ne upa vzdrževati reda in miru. Pri tem je pa po večini v vseh kmetskih občinah navzočnost uradnika nepotrebna. Izjema bi bila le v onih industrijskih krajih, kjer je strankarstvo tako razvito, da se je resno bati posledic. A takih krajev je na Kranjskem zelo malo in po našem mnenju zadostujejo tudi tu le varnostni organi. —

Jako važen odlok c. kr. deželnega predsedstva za Kranjsko, ki je v zvezi s plačilom komisijskih stroškov pri občinskih volitvah, navajamo v naslednjih vrstah.

V tem odloku je rečeno, da se morajo plačati komisijski troški povodom zaobljube starešinstva (takrat, ko se občinski odbor konstituira) iz uradnega pavšala okrajnega glavarstva. — Občina pa mora plačati dotične stroške le v tem slučaju, ako je prosila za intervencijo pri volitvi in ako zaobljuba

starešinstva sledi neposredno volitvam.

Ker obsega omenjeni razpis c. kr. deželnega predsedstva za Kranjsko z dne 6. decembra 1894 št. 3317/präs. tudi za županstva zelo važno odredbo ministerstva notranjih zadev glede izvrševanja dostavljanja uradnih spisov, odlokov itd. potom občinskih uradov oziroma županstev — in to povsem neopravičeno — se nam zdi najbolje, če ta razpis objavimo v prevodu.

Glasi se (na vsa okrajna glavarstva na Kranjskem) tako-le:

»Ekscelenca gospod c. kr. minister za notranje zadeve je razglasil, da se je pokazalo obremenjenje občin s komisijskimi stroški, ki nastanejo povodom zaobljube članov občinskega predstojništva (t. j. starešinstva), kot nepravilno postopanje in da se morajo povodom omenjenega uradnega posla morebiti narasli komisijski stroški plačati iz uradnega pavšala okrajnega glavarstva.

Pokritje morebitnih komisijskih stroškov od strani občin bode torej dopustno le v onih slučajih, kadar občina prosi za intervencijo (posredovanje) okrajnega glavarstva pri volitvi občinskega odbora, in če sledi neposredno volitvam tudi zaobljuba.

Nadalje je ekscelenca označil večkrat običajno postopanje, da se strankam namenjene dostavitve izroče občinskim uradom, kot v nasprotju s predpisi in odredil, da se morajo v smislu določil § 106 uradne instrukcije z dne 17. marca 1855 drž. zak. št. 52 vse dostavitve ondi, kjer obstoji v dotičnem kraju neposredna poštna zveza, praviloma izvrševati potom poštne naprave, v uradnem sedežu okrajnega glavarstva pa vedno po njihovih slugah. Izjema od tega postopanja naj se zgodi le v onih slučajih, kadar se smatra kot potrebno, da zve občina vsebino dotičnega spisa, ki se mora dostaviti, ali pa če se smatra iz drugih posebnih izjemnih okoliščin kot potrebno, da se izvrši dostavitev potom občin.

Upamo, da smo s priobčenjem teh ukazov ustregli vsem županstvom.

Kar se dostavljanja tiče — vemo, da se okrajna glavarstva navedenega predpisa ne drže deloma iz komoditete okrajnih slug, ki si že celo laste pravico, nekako ukazovati avtonomnim občinskim uradom, deloma pa, ker nočejo menda poštanim uradom nalagati del, ki bi jih sicer ti morali po postavnih in veljavnih predpisih izvrševati.

Volilno gibanje.

Vse občine, kjer so se že izvršile, ali pa se bodo izvršile občinske volitve po novem volilnem redu — naprošamo, naj nam sporoče izid volitev in konstituiranje odbora, namreč izvolitev župana in občinskih svetovalecev.

Volitve v mestni občinski svet v Ljubljani so se izvršile dne 23. aprila prvikrat po razmernem (proporčnem) sistemu. Prvikrat so volile osebno tudi ženske. Dobile so stranke glasov: narodno-napredna 23, Slovenska Ljudska Stranka 14, Nemei 7, socijalno-demokratska 1. — Vložena je pritožba.

Državnozborna volitev na Koroškem. Hud boj se obeta na Koroškem in efijaltstvo se pojavlja celo v »narodnih« vrstah. Vendar pa ni dvoma, da bo odlični in vrli poslanec Grafenauer prodrli sijajno v kljub vsem intrigam. Če bo Slovincem sreča mila, utegne prodreti v beljaškem okraju slovenski župan Matija Vošpernik proti nemško-nacionalnemu verskemu odpadniku dr. Angererju. — V boj — do zmage!

Vprašanja in odgovori.

55. Županstvo D.

Vprašanje (na d. o.):

Neki F. P. rojen v M. tukajšne občine, sedaj biva joč v Zagrebu, se hoče poročiti in je poslal za ženitvanjsko zglasnico pristojbinski znesek (občinsko takso) 10 K. Ker je pa imenovan P. zapravljivec, — kajti pred dvema leti je prodal svoje posestvo v M. za približno 5000 K, plačal je 1000 K dolga, ostalih 4000 K je pa zapravil v teku pol leta, — se mu li more zabraniti ženitev? Občina se boji, da pride imenovani P. z družino občini na rame.

Odgovor:

Ženitna zglasnica po smislu tozadevnih zakonitih določil nima drugega pomena, kakor da je potrdilo o županstvu naznanjeni nameravani ženitvi.

Tako potrdilo je županstvo dolžno izdati vsakomur, kdor je naznanil ženitev in plačal občinsko takso za izstavitve zglasnice, in mu županstvo zadnje ne more odreči iz nobenega drugega vzroka. Kajti pri ženitvi pridejo v poštev samo v splošnem državljskem zakonu navedeni ženitovanjski zadržki, o katerih pa ne gre presoja županstvom.

Iz navedenega sledi, da županstvo ni upravičeno P. zaradi morebitne zapravlivosti odreči ženitno zglasnico.

56. Mestno županstvo Viš. Gora.

Vprašanje:

Ali se pri volitvi starešinstva po novem volilnem redu dobijo uradne glasovnice, ali se voli kar na navadnem uradnem papirju, primerno razrezanem?

Odgovor:

Za volitev starešinstva niso predpisane nikake uradne glasovnice, torej zadostuje navaden papir, ki ga pripravi županstvo in ga, da ima uradni značaj, opremi z uradnim pečatom.

Ker je vse volitveno postopanje tajno, naj se oddajajo tudi pri volitvi starešinstva zganene glasovnice.

57. F. S. obč. svetovalec v B.

Vprašanje:

Ali je dolžan župan na svoje stroške preskrbeti volilni imenik za volitev občinskega odbora? Jaz tolmačim § 12 obč. vol. reda vsaj tako. Nekteri pa trdijo, da temu ni tako in da plača to delo občina. Ker se gre ravno sedaj za 30—40 kron v ta namen, bi rad vedel, katero tolmačenje je pravo.

Odgovor:

Ne vemo na kakšni podlagi tolmačite Vi § 12. obč. vol. reda glede sestave volilnih imenikov. Ta § določa, da jih mora sestaviti župan. Za sestavo seveda on ne sme zaračunati ničesar; ampak v tem slučaju se gre po našem mnenju za izkaz davkoplačevalcev. Izražati se morate pač jasneje! Če je moral torej župan pri davčnem uradu plačati, da so mu napravili izkaz davkoplačevalcev z najnovejšim davčnim predpisom, potem mora dotične stroške plačati seveda občina. Kako naj pride župan do tega, da bi jih moral trpeti on? Za sestavo volilnih imenikov na podlagi davčnega izkaza mu torej ne gre nikako plačilo.

Če pa je morda župan sam napravil tudi v davčnem uradu izkaz davkoplačevalcev, potem mu gre povračilo gotovih stroškov po § 25 obč. reda.

Sicer pa ima županstvo navodila v okrožnici deželnega odbora z dne 1. aprila t. l. št. 4275, kako naj postopa, da dobi izkaz davkoplačevalcev v svrhu sestave volilnega imenika. Ta okrožnica je bila priobčena tudi v 6. številki »Občinske Uprave« letos.

(Odgovor na ostali 2 vprašanji dobite v »Listnici«.)

58. Županstvo Mekinje.

Vprašanje:

Tu je kupil nek zavod več sveta, katerega namerava ograditi z leseno ograjo v višini 2 m, pozneje pa to ograjo nadomestiti z zidom. Tukaj pa drži občinski kolovoz, ki je že sedaj komaj 2½ m širok, ker je na eni strani živa meja, na drugi pa so zabiti leseni koli in na nje pribite pregraje. Ali more županstvo ugovarjati in zahtevati, da bi se pol metra od kolov na znotraj postavila pregraja?

Odgovor:

Županstvo naj se ravna po § 5. cestno-policijskega reda za nedržavne ceste (zakon z dne 26. septembra 1874 dež. zak. št. 27; VI. zvezek J. Pfeiferjeve ročne izdaje zakonov in ukazov za Kranjsko.) — Po tem § je oddaljenost plotov (torej tudi različnih ograd), določena na 1 meter od zunanega cestnega roba, visokost pa 1 meter 30 cm. — Seveda so pa mogoče tudi izjeme, ker postava v tem § sama pravi, da naj bo razdalja in visokost »praviloma« taka, kot je navedena. Za širokost kolovozov itak ni določena nikaka posebna meja. Če županstvo meni, da ni v stanu samo pravilno odločevati in če sporazum ni mogoč kratkim potom, naj se obrne na deželni odbor uradnim potom.

59. Županstvo v Mekinjah.

Vprašanje:

Tu namerava zidati A. pod starim poslopjem, kjer je sedaj lesena shramba, večji hlev in narediti zid iz opeke in okna. B. (sosed) je izjavil, da mu ne bode pustil narediti oken, ker je na drugi strani njegov vrt. Od B. do poslopja je 30 m. Ker bo B. precej tožil, kako je postopati? Ali more ubraniti za gospodarstvo potrebno poslopje?

Odgovor:

Naloga županstva bodi, da skuša takrat ko bo stavbna komisija na licu mesta, ugovore z lepa poravnati, kakor pravi tudi zadnji odstavek § 9. stavbnega reda. Sicer pa je veliko vprašanje, kaj bo сосед B. dosegel, če tudi toži.

Do svetlobe in zraka ima A. pravico po § 488 občnega državlanskega zakonika. Ostane le, da bi mu moral

sosed B. dovoliti razgled. Tega pa ne potrebuje A. pri stavbi hleva, ampak le zrak in svetlobo.

Županstvo naj soseda B., ki mora biti pač eden izmed običajnih prepirljivih sosedov, o navedenih določbah pouči in mu izbiže tožbo (!) iz glave. Stavbno dovoljenje se prosilcu lahko izda, ker iz javno-pravnih ozirov pač ni nobene ovire.

60. Županstvo K.

Vprašanje:

Ali je dovoljeno volilnemu upravičencu imenik volilcev pri županstvu prepisati?

Odgovor:

Ker je razpoložitev volilnih imenikov javna in jih vsakdo lahko pregleda, potem je tudi dovoljeno, da jih sme vsakdo prepisati.

Za to niti ne obstoji posebna določba, ker se itak samo obsebi razume. Opozorjamo na razsodbo upravnega sodišča z dne 28. maja 1889 št. 1415 zv. IX. št. 2580, ki pravi: Zabranitev vpogleda v volilne imenike vteteljuje razveljavljenje občinskih volitev.

61. Neimenovano županstvo:

Vprašanje:

Županstvo je oddalo na javni dražbi odkazani del pota v popravilo najnižjemu ponudniku na stroške dotičnega gospodarja, kateremu spada pot, po pravomočnosti ukaza v popravilo. Gospodar je v Ameriki, a njegov tukajšnji postavljeni oskrbnik se pa brani plačati narastle stroške. Kakonaj se jih najkrajšim potom izterja?

Odgovor:

Na kratko povedano, boste mogli izterjati troške, ki odpadejo na v Ameriki bivajočega posestnika, od kake tretje osebe le takrat, če je dotičnik, ki biva v Ameriki, koga pravilno pooblastil in ga res postavil za oskrbnika. Če veste in lahko dokažete, da je oseba, od katere terjate plačilo, res postavljeni oskrbnik, potem izterjajte prispevek od njega potom političnega oblastva. Ako pa ni dotični pooblaščen za oskrbovanje, naj se županstvo obrne pač le na pravega lastnika posestva v Ameriki in se sploh drži glede izvrševanja občinskih dolžnosti dotičnega posestva, ne pa tretje osebe. Ne more se zahtevati izvrševanje dolžnosti od kakega človeka, ki nima za to izvrševanje potrebnih pravic.

62. Neimenovano županstvo.

Vprašanje:

Ali se občinske volitve razveljavijo, če voli oseba, ki nima volilne pravice, če se ni zoper volilni imenik nikdo pritožil, ampak šele zoper volitev, češ da so taki volili, ki nimajo volilne pravice?

Odgovor:

Razsodba upravnega sodišča z dne 11. junija 1881 št. 1025, zv. V. 1120 pravi:

»Ugovori proti pravilnosti volilnih imenikov spadajo v reklamacijsko postopanje, ne pa v volilno; zaradi tega ni moči take volitve razveljaviti, ako so se taki ugovori še le pri volitvi vložili.«

Če se torej kdo pritoži proti temu, da je volila oseba, ki nima volilne pravice, še-le po volitvi, se volitve ravno tako ne bodo razveljavile, kakor če bi se pritožil pri volitvi. Če se nikdo ni pritožil proti volilnemu imeniku in dotičnih oseb, ki niso upravičene voliti, ni izreklamiral, je postal volilni imenik pravomočen, in ni za posledobno izpodbijanje veljavnosti nikakih pravnih sredstev. —

Takih slučajev se je že več pripetilo, a judikatura upravnega sodišča se sklicuje vedno le na volilne imenike in reklamacijsko postopanje. Tako se glasi n. pr. tudi razsodba z dne 14. januarja 1898 št. 6387 in 18971 B. 11330: Ugovore glede pravilnosti vpisov v volilni imenik je uveljaviti v reklamacijskem postopanju. Vseh različnih razsodb ne moremo navajati.

Povsod pa je judikatura enaka: Reklamacijsko postopanje in volilno postopanje je strogo ločiti. Nepravilnostim in nezakonitostim pri sestavljanju volilnih imenikov in pri drugih k reklamacijskemu postopanju spadajočih činih je treba ugovarjati v reklamacijskem postopanju, ne pa še-le v ugovorih zoper volilno postopanje po izvršenih volitvah.

Glas onega, ki je volil četudi brez volilne pravice, ostane veljaven.

Dokaz, kako važno je reklamacijsko postopanje!

63. Županstvo Fara.

Vprašanje:

V tukajšni občini so posestniki od pamtiveka gradili plotove med grmovjem, ki je za steljo, in poljem, da ni mogla živina delati škode na polji. Sedaj pa so nekateri premožni posestniki, kateri lahko vzdržijo svojo živino v hlevu, jeli delati na to, da se plotovi sploh ne gradijo.

Županstvo je vprašalo okrajno glavarstvo, kako temu odpomoči, a odgovor je bil, naj županstvo v lastnem delokrogu to reši.

Na to je sklenil občinski odbor v seji, da se morajo vsi plotovi po prejšnjem načinu graditi. Ta sklep je bil javno razglašen s pristavkom, da je vsakemu prosta pritožba na deželni odbor, toda pritožil se ni nobeden. Sedaj pa vkljub temu nekateri nočejo graditi plotov. Prosimo pojasniti: ali jih bo mogoče k temu prisiliti?

Odgovor:

Predvsem je treba razmotrivati vprašanje, če je bil občinski odbor sploh kompetenten, storiti omenjeni sklep.

Po našem mnenju je predvsem stvar dotičnih posestnikov samih, ki imajo ob grmovju njive, da jih primerno zavarujejo proti tuji živini. — Javna zadeva to nikakor ni, in občinski odbor se je moral postaviti na zelo široko stališče § 28 : 2 občinskega reda, da je storil tak sklep. Ker pa je storjeni sklep postal p r a v o m o č e n, mora ostati občinski odbor dosleden in naročiti županstvu, da izvaja iz tega sklepa izvirajoče posledice.

Naročiti mora torej županstvo posestnikom, da postavijo običajne plotove, sicer naj se jim zapreti, da bo to storilo županstvo na njihove troške.

Podpreti se vendar-le da kompetenca občinskega odbora z ozirom na določbe postave o obrambi poljščine z dne 17. januarja 1875 dež. zak. št. 8 (§§ 4, 5 in 8). Izvrševanje te postave spada v lastni (samostojni) delokrog občine, zato naj se županstvo pri tem sklicuje le na to postavo.

64. Neimenovano županstvo.

Vprašanje:

Ali volilec lahko zahteva na dan volitve drugo izkaznico in glasovnico, če jo je že popred izročil drugi osebi, ali jo dovolil obdržati vsled danega pooblastila?

Odgovor:

Po § 18, peti odstavek, obč. vol. reda izda župan volilnemu upravičencu namestu i z g u b l j e n e izkaznice na njegovo zahtevo duplikat, v drugih slučajih pa ne. Če je volilni upravičenec izročil drugi osebi volilno izkaznico in mu dal obenem pooblastilo, potem ne more storiti drugega, kot pooblastilo preklicati.

Preklicati pooblastilo je najbolje ustmeno pred volilno komisijo, še predno se začne volilno dejanje.

Ampak — čemu pa izročati volilne izkaznice drugim osebam, ako ni to neizogibno potrebno? Sicer pa je s pooblastilom voliti mogoče le v slučajih, naštetih v § 4 obč. volilnega reda.

Če volilni upravičenec ne bo imel izkaznice, ne bo smel voliti.

Duplikat glasovnice dobi seveda lahko v vsakem slučaju, bodisi, da jo izgubi, raztrga, pomaže itd.

65. Županstvo v Slavina.

Vprašanje:

C. kr. policijsko ravnanje v Trstu izdaja občinam potrdila o 10letnem bivanju dosedaj sem pristojnih oseb. Tekom teh 10 let pa kaka stranka pri policiji ni prijavljena in tržaški magistrat vsled tega odkloni vlogo za sprejem dotične osebe v domovinsko zvezo. Policijsko ravnanje je na tuuradno prošnjo, naj se glede časa, ko stranka ni bila prijavljena, zaslišijo priče, ki bi lahko potrdile bivanje dotične stranke v Trstu — odgovorilo, da to ne spada v njegovo kompetenco. Kam se je torej treba obrniti, da se dobi potrdilo o 10letnem bivanju v resnici že 10 let v Trstu bivaajočih oseb?

Odgovor:

Ako policijsko ravnanje ne ugotovi Vaši prošnji glede zaslišanja prič, da se dožene 10letno bivanje kake osebe v Trstu v zadevi domovinstva, se lahko obrnete na mestni magistrat v Trstu, da po svojih organih dožene 10letno bivanje. Ker pa je znano, da v Trstu niso najhitrejši pri uradovanju in je v tem slučaju mestna občina tržaška sama prizadeta, bi bilo najbolje — in Vam tudi svetujemo, da se obrnete naravnost na c. kr. namestništvo v Trstu, da ukaže poizvedovati oziroma zaslišati priče, in naroči, da se Vam izda zahtevano potrdilo. — Ali se dotična stranka sama nič ne zanima za svoje domovinstvo? Pa naj stranka sama poskrbi, da dobi uradno potrdilo o desetletnem bivanju, katero naj dokaže pri oblasti s pričami.

Končno pa smo prepričani, če se obrnete v konkretnem slučaju na deželni odbor, da bo posredoval na pristojnem mestu Vam v prilog.

66. Županstvo Fara.

Vprašanje:

V imeniku za občinske volitve so vpisane tudi osebe, ki so že dalje časa posestniki v tej občini, so pa prišli s Hrvaškega. Njihovi otroci so na račun te občine izvršili svojo vojaško dolžnost. Vprašanje nastane, ali se sme take osebe pustiti k volitvi?

Iz imenika jih ni nikdo reklamiral, vedelo se pa ni, da niso avstrijski državljani, ko se je delal imenik. Prosimo torej pojasniti: ali smejo voliti te osebe ali ne, in ali naj se jim izroči volilna izkaznica?

Odgovor:

Stvar je ta: Ker je bil volilni imenik pravilno razporejen in je reklamacijska doba že potekla, a dotičnih ni nobeden izreklamiral, ni drugače, da se jih pripusti k volitvi. Seveda se da volilni imenik popraviti in dotične ogrske državljane izbrisati iz njega, ampak v tem slučaju bi morali iznova uvesti celo postopanje, namreč še enkrat razporežiti volilne imenike skoz celo predpisano dobo in uvesti tudi novo reklamacijsko postopanje.

Sicer je pa vprašanje, če ni občina že priznala dotičnim osebam domovinske pravice, ker pravite, da so njihovi otroci v vojaškem operatu vpisani kot v Vašo občino spadajoči.

Rešitev tega vprašanja sicer ne spada k predmetu, vendar pa se nam zdi umestno, da se pogovorimo tudi v tem oziru.

Dognati morate predvsem, so li dotični že pridobili avstrijsko državljanstvo ali ne. To morajo ti sami dokazati. Na vsak način je treba, da uredite domovinstvo, zato se obrnite tudi na okrajno glavarstvo, ker bi se moral popraviti črnovojniški in vojaški operat.

Domovinsko pravico v občini morejo imeti le državljani, dobi se pa po domovinskem zakonu iz l. 1896 le z izrečnim sprejemom v domovinsko zvezo.

Spravite celo zadevo pred občinski odbor, ki naj o tem sklepa.

67. Županstvo Črni vrh.

Vprašanje:

V naši občini je kupil nekdo žganjarski kotel od drugega in je naredil naslednje naznanilo na c. kr. fi-

nančno stražo: »Podpisani vljudno naznanjam, da sem kupil kotel od I. I. v Č. št. ... ter sem ga tudi danes na svoj dom prinesel, kar prosim, naj se na znanje vzame. V Č. ... dne ... 1911. — N. T.«

Na to naznanilo pride c. kr. finančni stražnik in kaznuje prodajalca I. I. za to, ker ni tudi on še posebej naznanila napravil, da si je bilo na kupčevem naznanilu natančno označeno prodajalčevo ime in stanovanje. Stražnik je rekel, da je drugo vse v redu, samo prodajalec se ni podpisal, zato ga je kaznoval za 3 K, kar je dotični tudi takoj plačal.

a) Sme li c. kr. finančni stražnik tako strogo postopati proti strankam, da-si sam priznava, vsled naznanila namreč, da mu je bilo popolnoma znano, kdo in od katerega je kupil kotel?

b) Ne sme li v takih slučajih fin. stražnik bolj milo, bolj človekoljubno postopati, ker stranka je namreč iz nevednosti opustila zglasitev?

c) Kje se dobijo predpisi o naznanjevanjih c. kr. finančni straži?

d) Kje dobiti navodila in ukazila, kako mora c. kr. finančna straža postopati nasproti strankam?

Odgovor:

Kakor smo se informirali, so predpisi glede prodajanja in kupovanja žganjarskih kotlov jako strogi. Tako mora celo oni, ki take kotle izdeluje, vsak nov izdelek in vsako prodajo posameznih izdelkov naznaniti dotičnemu oddelku finančne straže, v katerega okolišu prebiva.

Popolnoma pravilna je torej zahteva, da mora tudi dotičnik, kdor je kotel prodal, to prodajo naznaniti, ne le oni, ki ga je kupil.

Kar pa se tiče plačane kazni, Vam ne moremo povedati, ali je bil finančni paznik upravičen zahtevati jo ali ne. Vsekakor je moral imeti že odlok svojega predpostavljenega oblastva in nalog, da kazen izterja. Naložiti jo pa stražnik gotovo ni imel pravice.

Če obstoji strogo postopanje le v tem, da je izterjal naloženo globo, potem se nam ne vidi v tem nič protipostavnega. Strogost v drugem oziru, morda v kakem surovem nastopu, seveda ne bi bila pravilna in bi se mogla stranka proti takemu nastopu pritožiti. Če je bila kazen pravilno naložena od poklicanega finančnega oblastva, to lahko izveste pri tem. Sicer pa je moral imeti finančni stražnik pismen odlok.

Človekoljubnosti se od predpisov in postav tudi ne more vedno zahtevati, in izpolnjevati se pač morajo od vsakogar. Nevednost in nepoznanje postav ne opravičuje nikogar.

Predpisov za finančno stražo v slovenskem jeziku — kolikor nam znano — ni dobiti. Uslužbenci finančne straže imajo svoje instrukcije, ki pa zopet niso namenjene javnosti ali za javno prodajo.

Najboljše je v vsakem slučaju informirati se pri finančnih oblastvih samih.

Gospodarske vesti.

Deželna banka se otvori s 1. julijem 1911. Pripravljalna dela izvrši ravnatelj »Zadr. Zveze« v Ljubljani g. Rašica.

Pupilarna varnost obveznic kranjskega melioračnega posojila. Pogodba z »Union-bank«, katero je sklenila kranjska dežela v svrhu najetja melioracijskega posojila 10 milijonov kron, bi bila veljavna le, če so rešeni do 15. aprila vsi predpogoji ustavnim potom. Tako je bilo dogovorjeno

v pogodbi. Med predpogoji je bil tudi ta, da mora biti pupilarna varnost papirjev — obveznic (obligacij) —, katere izda dežela v svrhu najetja posojila za 10 milijonov kron, z a j a m č e n a z d r ž a v n i m z a k o n o m. Ker pa je državni zbor razpuščen, je bila vlada prisiljena predložiti ta zakon vladarju v sankcijo na podlagi znanega § 14. To storiti je bilo ministerstvo primorano, ker se je ministerski predsednik Bienert zavezal nasproti deželnemu glavarju, da bo preskrbel do 15. aprila za obveznice kranjskega deželnega melioračnega posojila pupilarno varnost, kar se je zgodilo z omenjenim zakonom.

»Gospodarska Zveza« v Ljubljani. Koncem marca t. l. se je izvršil občni zbor »Gospodarske Zveze«, ki je pokazal, da zasluži zveza vsestransko zaupanje, ker je brez škode in brez posledic krepko prestala gospodarsko in denarno krizo v preteklem letu. Udeleženci občnega zbora so zastopali 1235 deležev. Iz poročil na občnem zboru povzamemo sledeče: Leta 1910 je znašal skupni promet blaga 4.023.123 K 86 h, skupni promet denarja pa 14.299.239 K 16 h; v celoti torej promet blaga in denarja: 18.322.363 K 02 h. Kosmatega dobička je imela »G. Z.« 76.316 K 65 h, čistega dobička pa 2250 K 49 h. Koncem leta 1910 je štela »Gospodarska Zveza« 85 članic-zadrug in 559 združnikov, ki imajo za 9202 K vplačanih deležev. »Gospodarska Zveza« je omejena zadruga in jamči vsak njen član samo s svojim deležem in jamstvom 20 K. Zveza ima tri lastna poslopja: v Ljubljani v vrednosti 207.872 K 88 h, v Trnovem pri Il. Bistrici vredno 54.953 K 30 h in zeljarno v Šmartnem v vrednosti 18.629 K 80 h.

Književnost.

Janez Nevolja (Juan Miseria), je naslov povesti, ki jo je spisal po celem svetu znani pisatelj Koloma in jo je zdaj »Ljudska knjižnica« objavila v prevodu. Hvali to povest, kolikor jo hočeš, nikoli je ne boš zadosti, tako je lepa! Bilo je v tistem času, ko se ta povest odigrava — l. 1867 — na Španskem jako nemirno; pripravljala se je revolucija, ki se je tudi izvršila in se naposled proglasila republika.

Razvoj povesti, katere glavni junak je naslovnik Juan Miseria, je vrlo zanimiv; vrsti se prizor za prizorom, dejanje hitro teče, vse je kratkočasno, a vendar obenem zelo poučno.

Kljub veliki resnobi, ki tiči v celi povesti, je vpletene vanjo toliko duhovite in globokomiselne šaljivosti po vseh straneh, da knjige ne odložiš, preden je docela in brez premora ne prebereš.

Knjiga je prožeta verskega duha in zlasti s krvavo ironijo šiba brezmiselnost revolucije in sebičnost, samopašnost in umazane namene revolucionarnih voditeljev. Posebno za odraslo mladino je knjiga dragoceno berilo; vsled lahkote in poljudnosti pa bo tudi najpriprostejši človek v njej našel zabave in tolažbe.

Ker se je oglasilo precej novih naročnikov za »Ljudsko knjižnico« se je cena 15. zvezku, ki obsega obširno povest »Janez Nevolja«, razmehoma zelo znižala, kajti knjiga stane broširana le 1 K, vezana 1 K 60 vin. Dobiva se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

Povest o dveh mestih. Izšel je nov zvezek »Leposlovne knjižnice«, in sicer roman v treh knjigah. »Povest o dveh mestih« od Charlesa Dickensa. S tem nam je podala podjetna »Katoliška Bukvarna« velikonočno darilo, kot si lepšega ne moremo želeli.

»Povest o dveh mestih« je zgodovinski roman, — je zgodovina francoske revolucije, — tako živa, tako resnična v svoji razumljivosti in v svoji krivičnosti, da stoji bralec v duhu čisto neposredno pred njo, — pred Bastiljo, ki jo revolucijonarna jacquerija naskakuje, pred divjanjem sodrge po pariških ulicah in v sodni dvorani, pred giljotino in drugimi strahotami tistega pohabljenega časa.

Pisatelj gre v »Povesti o dveh mestih« očitno za нравnimi in socijalnimi cilji; da se meščanka Lucija Manette in Marki Evremonde po žrtvah združita v srečnem zakonu, ni le slučajen dogodek, marveč tudi simbol slojne spravljivosti in ljubezni.

Nekaj čisto svojega je Dickensov humor. Z njim poživlji vsaki prizor in najvsakdannejši dogodek ter se ga ne odreče niti v najresnejših trenutkih. Giljotino popisuje n. pr. tako-le: »Bila je najboljša zdravilo za glavobol, nezmotno je varovala sivih las, dajala je obličju nenavadno nežnost, bila je narodna britev, ki je gladko brila;

kdor je poljubil giljotino, je pogledal skozi malo okence in kihnil v vrečo. Bila je znamenje prerodenja človeškega rodu. Nadomestila je križ. Nosili so njene majhne podobe na prsih, s katerih so bili odložili križ, ter se priklanjali pred njo in verovali vanjo, ker so bili zatajili križ.« Ta humor je duhovita ironija ali dovtipna dobrovoljnost, kateri se človek tiho nasmehne, da se potem zamisli. Veselega razpoloženja so vse strani »Povesti o dveh mestih« polne.

Ta roman je vzor vestne izdelave: prva stran meri že na zadnjo in zadnja se nanaša na prvo, dogodki so skrbno pripravljeni in zadostno utemeljeni, vse delo obseva enotna luč človekoljubnosti in krščanske spravljivosti. V zadnjih vrsticah se obzorje vedno razmakne, posamezni dogodki in predmeti dobe neko splošno, pomembno znamenje in puste čitatelja kakor v ekstazi. Toda to so lepote, ki se odkrijejo umnemu čitatelju šele tedaj, kadar bere knjigo drugič ali tretjič, in »Povest o dveh mestih« je vredna tega truda.

Skratka: Zadnji zvezek »Leposlovne knjižnice« nam prinaša enega izmed največjih romanov svetovne književnosti; v slovenskem jeziku ni še izšlo zelo veliko podobnih del. Kakor pretežna večina resničnih umetnin je sicer tudi ta knjiga taka, da je otroci in napolodrasli mladeniči ne bodo razumeli in je brali. To je knjiga močnih duhov. Njim bo pa resničen užitek in najlepše darilo. Slovenska prestava je klasična; cena obširni in fino opremljeni knjigi zelo nizka; velja nevezana K 5.50, elegantno vezana K 6.50. Dobi se v »Katoliški Bukvarni« v Ljubljani.

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po 4³/₄% in 5%. — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0

brez
odbitka